

A Regisztrált Exportóri Rendszer

I. Általános bemutatás

Az Európai Unió a GSP-rendszerrel, vagyis az általános tarifális preferenciák rendszerével a fejlődő országok egyes termékeinek biztosít preferenciális hozzáférést az EU piacához. A GSP célja az, hogy a fejlődő országok és területek számára az áruikra kivetett vámtarifák csökkentésével megkönnyítse a bejutást az uniós piacra.

Azért, hogy a kedvezményezett országok és a tagállamok számára lehetővé váljon az exportőrök regisztrálása, az Európai Bizottság létrehozta a Regisztrált Exportőrök Rendszerét, a „REX-rendszert”.

A REX-rendszer az áruk származásának igazolására szolgál, egyaránt alkalmazandó a GSP-ben és az EU által kötött szabadkereskedelmi megállapodásokban.¹

A REX-rendszer két elemből áll:

- származás igazolásának rendszere (eljárási és keretszabályok);
- informatikai rendszer (regisztrált exportóri adatbázis).

A REX-rendszer alapelve a gazdálkodói öntanúsítás, azaz a származási igazolást – származásmegjelölő nyilatkozat vagy származási nyilatkozat – a gazdálkodó saját maga állítja ki ügyfeleinek. Az öntanúsítás feltétele, hogy a gazdálkodót az illetékes hatóság nyilvántartásba vegye, és ezzel regisztrált exportőrré váljon.

Az Uniós Vámkódex² 2016. május 1-jei hatálybalépésével a REX-rendszer meghatározott szabályai értelemszerűen alkalmazandók a GSP-kedvezményezett országok megállapodásai mellett az Európai Unió által harmadik országgal kötött szabadkereskedelmi megállapodásokban is, ha az adott megállapodás tartalmaz erről rendelkezést.

II. A regisztrált exportőr

A *regisztrált exportőr* fogalmát az uniós vámjog³ így határozza meg:

- *kedvezményezett országban letelepedett olyan exportőr, amelyet az adott kedvezményezett ország illetékes hatóságai nyilvántartásba vettek termékeknek a*

¹ 2020. január 1-jével egy csekély jelentőségű harmadik alkalmazási vetülete is megjelent: az Európai Unió 11 tengerentúli területe is köteles a REX-rendszert használni a Tanács (EU) 2019/2196 határozata alapján.

² Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet.

³ A 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniós Vámkódex egyes rendelkezéseire vonatkozó részletes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági (EU) rendelet 37. cikk 21. pontja.

rendszer keretein belüli, akár az Unióba, akár más olyan kedvezményezett országba történő exportálása céljából, amellyel fennáll a regionális kumuláció lehetősége; vagy

- *valamely tagállamban letelepedett olyan exportőr, amelyet az adott tagállam vámhatóságai nyilvántartásba vettek az Unióból származó termékek olyan országba vagy területre történő exportálása céljából, amellyel az Unió preferenciális kereskedelmi megállapodást kötött; vagy*
- *valamely tagállamban letelepedett olyan továbbküldő, amelyet az adott tagállam vámhatóságai helyettesítő származásmegjelölő nyilatkozatok kiállítására céljából nyilvántartásba vettek a származó termékeknek az Unió vámterületén belül máshová, vagy adott esetben Norvégiába vagy Svájcba történő továbbszállításával összefüggésben („regisztrált továbbküldő”).*

III. A REX-rendszer a GSP keretében

A REX-rendszer a GSP származási szabályait nem változtatta meg, azokra nincs hatása, bevezetése a származás igazolásának módjában jelent változást.

1. Regisztráció a kedvezményezett országokban

A REX-rendszer 2017. január 1-jei indulásával átmeneti időszak vette kezdetét, mely 2020. június 30-ig tartott⁴. Az átmeneti időszakban a REX-rendszert használó GSP-kedvezményezett országoknak főszabály szerint **1 évük volt a gazdálkodóik regisztrálására**, ez idő alatt a még nem regisztrált gazdálkodóik számára adhattak ki FORM A származási bizonyítványt.

A REX-rendszert ténylegesen alkalmazó kedvezményezett országok listáját az Európai Bizottság tartja naprakészen. A lista az Európai Bizottság angol, német, vagy francia nyelvű honlapján érhető el:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/generalised-system-preferences/the_register_exporter_system_en

2021. január 1-je óta már nem lehet FORM A származási bizonyítványt kiadni.⁵

A REX-rendszer bevezetését követő időszak tapasztalata az is, hogy néhány, a REX-rendszer alkalmazására kötelezett, kedvezményezett harmadik ország továbbra sem regisztrálta a gazdálkodóit, sőt, bizonyos esetekben a szükséges kötelezettségvállalások megtétele is

⁴ A koronavírus okozta világjárvány miatt és a harmadik ország kérelmére a határidő 2020. december 31-ig meghosszabbodhatott a Bizottság (EU) 2020/750 végrehajtási rendeletére tekintettel.

⁵ Kivéve a másodlatot, mikor az eredeti FORM A származási bizonyítvány elveszik, megsemmisül, vagy elloppják.

elmaradt. E gazdálkodók származási igazolásai így nem elfogadhatók. Az érintett országok listáját az Európai Bizottság honlapján szereplő táblázat⁶ tartalmazza.

2. Regisztráció az Európai Unióban

Termelési vagy logisztikai indokok miatt néhány esetben a GSP-ben is szükséges egyes uniós gazdálkodók regisztrált exportőri nyilvántartásba vétele.

- Ha egy termelési lánc úgy épül fel, hogy annak egyik állomása egy GSP-kedvezményezett országban van, ahová az unióból kiszállítanak anyagokat, majd feldolgozás, megmunkálás után azt visszaszállítják az EU vámterületére, a GSP-kedvezményezett országban kiállított származási igazolás **alátámasztó okmányaként** szükség van az unióból kiszállított áruk uniós származásának igazolására. Ezt a származási igazolást 2017. január 1-jétől az uniós regisztrált exportőr állíthatja ki, származásmegjelölő nyilatkozatként.

A kumulációs célú – fent említett – ügyleteket leszámítva a GSP-kedvezményezett országokba irányuló kivitelre az uniós exportőröknek nem szükséges a REX-rendszert használniuk.

- Ha GSP-kedvezményezett országból származásmegjelölő nyilatkozattal érkezett szállítmány egy részét vagy egészét logisztikai, vagy más okokból az Unió vámterületén belül máshova, esetleg Norvégiába vagy Svájcba kívánják továbbszállítani, akkor helyettesítő származásmegjelölő nyilatkozatot lehet kiállítani. Ha a megbontandó szállítmányban lévő származó termékek értéke eléri a 6 000 eurót, akkor főszabály szerint az úgynevezett **regisztrált továbbküldő** állíthatja ki a helyettesítő származásmegjelölő nyilatkozatot a megbontott szállítmány(ok)ban levő árukra. A Norvégiába, vagy Svájcba továbbküldött áruknál **kizárólag** a regisztrált továbbküldő jogosult helyettesítő származásmegjelölő nyilatkozatot kiállítani.

IV. A REX-rendszer a kétoldalú megállapodásokban (például EU-UK; EU-Kanada; EU-Japán; EU-Vietnám)

Az Európai Unió számos harmadik országgal folytat tárgyalást szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére (például Fülöp-szigetek, Indonézia, Mercosur-államok stb.) és a már létrejött megállapodások, egyezmények felülvizsgálata, korszerűsítése is napirenden van (például Pán-euromediterrán Regionális Konvenció, Mexikó stb.).

Az Uniós Vámkódex hatálybalépését követően az Európai Unió a REX-rendszert tekinti a származás igazolására szolgáló eszköznek, így az új megállapodásoknál már azt kell alkalmazniuk az uniós exportőröknek.

⁶ Ezen országok neve mellett az angol nyelvű honlapon szereplő táblázatban a következő megjegyzés olvasható: „REX system not yet applied”.

Az uniós exportőröknek 2021. január 1-jei állapot szerint az alábbi országokkal létesített kétoldalú megállapodásokban kell a REX-rendszert alkalmazniuk:

- Egyesült Királyság
- Japán
- Kanada
- Vietnám
- Kelet- és dél-afrikai országok (ESA)
- Elefántcsontpart
- Ghána

Ezért a több mint 6 000 euró származó terméket tartalmazó szállítmányok uniós exportőreinek kérniük kell nyilvántartásba vételüket⁷ a REX-rendszerbe.

1. Regisztráció a harmadik országokban

Az Európai Unió és egy harmadik ország vagy országcsoport preferenciális megállapodásának rendelkezései alapján, kétoldalú preferenciák esetében is lehetséges, hogy harmadik országok a REX-rendszerben regisztrálják exportőreiket.

Az érvényben lévő ilyen megállapodások alapján ugyanakkor kizárólag az Európai Unió exportőrei számára kötelező a REX-rendszer használata.

2. Regisztráció az Európai Unióban

Az uniós vámjog szerint, *ha az Unió olyan preferenciális megállapodást kötött, melynek értelmében az exportőrnek a vonatkozó uniós jogszabályokkal összhangban származásra vonatkozó okmányt kell kitöltenie, ilyen okmányt csak valamely tagállam vámhatóságai által e célból regisztrált exportőr tölthet ki.*⁸

A rendelkezés azt jelenti, hogy a jövőben életbelépő olyan megállapodásoknál, melyek a „származásra vonatkozó okmány” exportőr általi kitöltésére utalnak, csak regisztrált exportőrként, nyilvántartásba véve lehet majd a preferenciális uniós származást igazolni.

⁷ A legfeljebb 6 000 EUR értékű szállítmányokról bármely exportőr állíthat ki származási nyilatkozatot, ahogy ez az Unió által kötött szabadkereskedelmi megállapodások esetében szokásos.

⁸ Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2015/2447 bizottsági (EU) végrehajtási rendelet preferenciális származásra vonatkozó 2. szakasz, 68. cikk (1) bekezdése értelmében, mely bekezdés az alábbiakról is rendelkezik: *A szóban forgó exportőrök azonosító adatait fel kell jegyezni az (EU) 2016/578 végrehajtási határozat mellékletében említett regisztrált exportőri rendszerben (REX). E rendelet 80., 82., 83., 84., 86., 87., 89. és 91. cikke értelemszerűen alkalmazandó.*

A REX-rendszer tulajdonságaiból következik az is, hogy ha egy gazdálkodót már nyilvántartásba vettek, tehát rendelkezik REX-azonosítóval, akkor azt korlátozások nélkül, de a releváns származási szabályok figyelembevételével valamennyi lehetséges viszonylatban felhasználhatja a preferenciális uniós származás igazolására.

Szintén az uniós vámjog rendelkezéseiből következik, hogy valamely tagállamban kiadott REX-azonosító az Európai Unió teljes területén érvényes, és megfordítva: egy uniós exportőr csak egy REX-azonosítóval rendelkezhet (azaz egy EORI-azonosítóhoz csak egyetlen REX-azonosító tartozhat).

Fontos, hogy az uniós exportőr a székhelyétől eltérő tagállami telephelye szerinti tagállamban is kérelmezheti a REX-azonosítót.

V. A regisztrált exportóri adatbázis funkciói

A REX informatikai keretrendszert az Európai Bizottság fejlesztette és tartja karban. Ugyanakkor az adatok feltöltése, a feltöltött adatok karbantartása a tagállami és harmadik országos hatóságok feladata.

A keretrendszer funkciói:

- exportőrök regisztrációja;
- a nyilvántartásba vett adatok módosítása;
- exportőrök regisztrációjának visszavonása.

A regisztrált exportóri adatbázis adatainak egy része nyilvános és elérhető az Európai Bizottság által üzemeltetett lekérdező felületen, REX-azonosító, vagy EORI/TIN-szám megadásával:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/rex_validation.jsp?Lang=hu

1. Exportőrök regisztrációja

A nyilvántartásba vétel szabályait az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2015/2447 bizottsági (EU) végrehajtási rendelet (továbbiakban: UVK VA) 80. és 86. cikke tartalmazza.

A tagállamok vámhatóságai a teljes kérelemnyomtatvány kézhezvételekor haladéktalanul hozzárendelik a regisztráltexportőr-azonosító számot az exportőrhöz vagy a továbbküldőhöz. Rögzítik a REX-rendszerben a regisztráltexportőr-azonosító számot, a nyilvántartási adatokat, és azt a dátumot, amelytől a regisztráció érvényes. Erről az exportőrt is értesítik. Ha a hatóságok úgy vélik, hogy a kérelemben benyújtott információk hiányosak, erről haladéktalanul értesítik az exportőrt⁹.

A regisztráció attól a naptól érvényes, amelyen a kedvezményezett ország illetékes hatóságai vagy a tagállam vámhatóságai megkapják a nyilvántartásba vétel iránti teljes kérelmet¹⁰.

A kérelmet azon ország illetékes hatóságának lehet benyújtani, ahol az exportőr központi ügyintézésének helye, vagy állandó telephelye van¹¹.

A kérelem magyarországi benyújtásakor az általános illetékességi szabályoknak megfelelően kell eljárni¹². Jogi személy kérelmét a NAV a szervezet székhelye, ennek hiányában telephelye szerint illetékes megyei igazgatóságához kell benyújtani.

Jelenleg az UVK VA 22-06A. melléklet szerinti kérelem elektronikusan és papíron is benyújtható. A papíralapú benyújtáshoz az említett melléklet szerkeszthető változata e

⁹ Az UVK VA 80. cikk (2) bekezdésének második és harmadik albekezdése, valamint (3) bekezdése.

¹⁰ Az UVK VA 86. cikk (4) bekezdése értelmében.

¹¹ Az UVK VA 86. cikk (1) bekezdése szerint.

¹² 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet 16. cikke szerint.

tájékoztató elérhetőségén is megtalálható. Elektronikusan az Általános Nyomtatványkitöltő programban (ÁNYK) a NAV_V03 nyomtatvány segítségével, vagy a Gazdálkodói Portálon¹³ keresztül nyújtható be.

2. A nyilvántartásba vett adatok módosítása

A kedvezményezett országok illetékes hatóságai és a tagállamok vámhatóságai naprakészen tartják az általuk nyilvántartott adatokat: a regisztrált exportortól kapott tájékoztatás után módosítják ezeket, és tájékoztatják a regisztrált exportort nyilvántartási adatainak módosításáról¹⁴.

A rendelkezéseknek szerint a regisztrált exportőr nyilvántartásba vételekor vállalja, hogy a nyilvántartásba vett adatainak változásáról a hatóságot haladéktalanul értesíti¹⁵.

A regisztrációhoz benyújtott adatok változásáról a regisztrációt végző igazgatóságot kell írásban értesíteni. Az igazgatóság elvégzi a változások átvezetését.

3. Regisztráció visszavonása

A regisztráció visszavonása történhet a regisztrált exportőr jelzése alapján, kérelemre¹⁶.

A tagállami vámhatóság is **visszavonja** a regisztrációt, ha a regisztrált exportőr

- már nem létezik;
- már nem felel meg a GSP-rendszer¹⁷ árukiviteli feltételeinek;
- arról tájékoztatta a kedvezményezett ország illetékes hatóságait vagy a tagállam vámhatóságait, hogy már nem szándékozik árukat kivinni a GSP-rendszer¹⁸ keretében;
- szándékosan vagy gondatlanul olyan származásmegjelölő nyilatkozatot állít vagy állíttat ki, amelyik helytelen adatokat tartalmaz, és a preferenciális tarifális elbánás jogtalan megszerzéséhez vezet¹⁹.

A kedvezményezett ország illetékes hatósága vagy a tagállami vámhatóság akkor is **visszavonhatja** a regisztrációt, ha a regisztrált exportőr nem frissíti nyilvántartási adatait.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

¹³A Gazdálkodói Portálhoz való hozzáféréshez az alábbi honlapon elérhető útmutató nyújt segítséget:

https://nav.gov.hu/nav/vam/vaminformaciok/egyeb/Hozzaferes_kezeles___20190930.html?query=UUM.

¹⁴ Az UVK VA 80. cikk (4) bekezdése.

¹⁵ Az UVK VA 89. cikk (1) bekezdése.

¹⁶ Az UVK VA 89. cikk (2) bekezdésének megfelelően.

¹⁷ Az UVK VA 68. cikk (1) bekezdése alapján ezen szabály az unió exportőrei számára elsősorban nem a GSP-rendszer feltételeire, hanem minden más olyan preferenciális szabályrendszer feltételeire értendő, melyet egy EU által kötött megállapodás (pl.: EU-Kanada CETA) határoz meg és amely kapcsán az exportőr alkalmazza a REX-rendszert.

¹⁸ Lásd az előző lábjegyzetet.

¹⁹ Az UVK VA 89. cikk (3) bekezdése alapján.